...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 195 (6124)
СЕНТЯБРИИН 27
СРЕДА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Шухала удхашанартай хэрэг

Социалистическэ хүдөө ажахын ... хүгжэлтэ, колхознигууд, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй культурна ургалта тушаа парти ба правительствын сталинска анхарал оролдолгын үшөө нэгэ элитэ гэршэ хадаа колхозно кадрнуудай ниитын һуралсал эмхидхэлгэ болоно. Байгша оной эхилээд, колхозно кадрнуудай ниитын һуралсалай тусхай курсанууд 3 жэл болзортойгоор эмхидхэгдэхэнь. Иимэ курсануудта колхознигууд гол хүдэлмэриһөө таһалдалгүйгөөр һуралсаха байна. Курсануудай дүүрэн программые амжалтатайгаар дүүргэжэ гараһан колхознигуудта хүдөө ажахын 1-дэхи ба 2-дохи разрядай мастерай нэрэзэргэ олгогдохо, мэргэжэл олоһоной аттестат тэдэнэртэ үгтэхэ юм.

Колхозно кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар дурсагдагша хэмжээ-ябуулгануудай удхашанарынь угаа ехэ. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд хадаа олон һалбаритай колхозно ажахые хүтэлбэрилжэ шадаха хүнүүдые бэлэдхэхэ ябадалда, мүн тэрэшэлэн үргэн ниитэ колхознигууд, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые агротехническэ ба зоотехническэ эрдэмээр зэбсэглүүлэн, газартаряалангай ба малажалай культурые үргэхэ, тэрэнһээ үндэһэлэн, колхозно ниитын баялигые ба культурна тэнигэн байдалые дээшэлүүлхэ ябадалда зорюулагданхай.

Колхозно кадрнуудай ниитын һуралсалые зүбөөр, парти ба правительствын эриһэнэй ёһоор эмхидхэхын тула нютагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд энэ шухала хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулха зорилготой. Мүнөө эмхидхэгдэхэ курсанууд хадаа энээнэй урда тээ бии байһан колхозно кадрнуудые бэлэдхэлгын аймагай колхозно һургуулинууд гү, али курсануудта орходоо тад ондоо байха юм. Колхознигуудай гол ажалһаа таһалдалгүй һуралсахынь тула эдэ курсанууд колхозууд дээрэ эмхидхэгдэхэ болоно. Тэрэнэй занятинууд тусхай программаар ябуулагдаха ба хүдөө ажахын талаар хүсэд бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд тэндэ зааха байна. Курсын теоретическэ занятинууд практическа хүдэлмэритэй тааралдуулан ябуулагдаха, теоретическэ мэргэжэлээ практика дээрэ бэелүүлжэ шадаха байхаар курсантнууд һургагдаха ёһотой.

Курсовой группануудай амжалтатайгаар хүдэлмэрилхын нэгэн шухала услови хадаа курсантнуудта зааха багшанарые зүбөөр шэлэн олохо ябадал болоно. Бэлэдхэлтэй ба өөрынгөө эрдэмые колхознигуудта дамжуулан үгэжэ шадаха хүнүүд аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудта, МТС-үүд, колхозууд ба совхозуудта, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта үсөөн бэшэ. Тиимэһээ курсовой группануудые эмхидхэхын тула багшанарай кадрнууд дутана гэхэ мэтээр зарим аймагуудһаа соностодог гомодолнууд ямаршье үндэһэ баримтагүй ба серьёзно бэшэ байна. Энэ хэрэгтэ анхаралаа ёһотоор хандуулаад байгаа һаа, аймаг бүхэндэ курсовой группануудые хангаха мэргэжэлтэд олдохо байһаниинь лабтай.

Колхозно кадрнуудай ниитын һуралсалай курсануудай занятинууд ойрын үдэрнүүдтэ эхилхэ ёһотой. Гэбэшье, зарим аймагуудта энэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл үшөө дүүргэгдээгүй байха юм. Закаменай, Зэдын, Баргажанай ба бусад хэдэн аймагуудта үнгэрхэдөө курсовой группануудые бүридүүлгэ үшөө дүүргэгдээгүй байһаар. Иимэ нобшоролго хадаа һуралсалые хаһа болзортонь эхилхэ ябадалда һаад тохёолдуулжа болохо байна.

Гадна, зарим аймагуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда колхозно ниитын кадрнуудые бэлэдхэлгын удхашанарые тоодоггүй хүнүүд бии. Тэдэнэр таряа хуряалга ба тушаалгын үедэ сүлөөгүйбди гэжэ шалтаад, курсануудые эмхидхэлгэ тушаа дуулахашье дурагүй гү, али энэ хүдэлмэрие ондоо хүнүүдтэ тохохые оролдодог байха юм. Жэшээнь, Яруунын аймагта партиин айкомшье, аймгүйсэдкомшье курсануудые бүридүүлгын ба багшанарые шэлэн ололгын ябасые нэгэнтэшье зүбшэн хэлсээгүй, энэ хүдэлмэрие арга зэргээрээ шиидхэхыень аймагай хүдөө ажахын таһагта бүрин даалгажархиһан байна.

Аймагуудай партийна, советскэ органууд болбол хүдөө ажахын гол хүдэлмэринүүдтэ ба таряа бэлэдхэлгын түсэбые дүүргэлгэдэ өөһэдынгөө анхаралые һуларуулангүй, колхозно ниитын кадрнуудые бэлэдхэлгын хүдэлмэрие эмхидхэхэ, энэ хүдэлмэриин ябасын бүхы детальнуудые мэдэжэ байха, тэрээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хаһа соогоо дүүргэлтые ба занятинуудай эмхитэйгээр эхилхэ ябадалые хангаха ёһотой.

Агротехническэ ба зоотехническэ курсовой группануудта аймаг бүхэндэ олон зуугаад колхознигууд һуралсаха байна. Энэ хадаа мичуринска биологическа наукын амжалтануудые ба түрүү дүй дүршэлые колхозно үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүнүүдэй — колхознигуудай үнэхөөрөө олониитын һуралсал болохо байна бшуу. Тиимэһээ энэ һуралсалые эмхидхэлгэ хадаа партийна, советскэ органуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Республикын хүдөө ажахын Министерство хадаа колхозно ниитын кадрнуудые бэлэдхэлгын хүдэлмэрие оперативнаар хүтэлбэрилхэ зорилготой. Гэбэшье, тус Министерство энэ талаар аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай хүдэлмэрие үшөөл муугаар хинан шалгана, тэдэнэй хүдэлмэрие шэглүүлэн хүтэлбэрилхэ ба дутуунуудыень усадхахын орондо юрэнхы директивэнүүдые үгэлгөөр хүдэлмэреэ хизаарлана.

Колхозно кадрнуудта үнэхөөрөө большевистскэ анхарал хандуулжа, газартаряалангай ба малажалай мастернуудые ургуулха гээшэ бүхы партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай шухалын шухала уялга мүн болоно.

Загаһашадай мүрысөөн

Баргажанай аймпотребсоюзай ламһабариин ажахы загаһа барилгые эрхилдэг юм. Энэ ажахын хүдэлмэришэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые август һара соо дүүргээ һэн. Загаһашадай бригаданууд мүнөө Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Бригадирнууд нүхэд Липанов, Дружинин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд сетеэр загаһа барилгые амжалтатайгаар ябуулна. Тэдэ бригаданууд декадна даалгабаринуудаа 130—140 процент хүрэтэр дүүргэжэ, жэлэйнгээ түсэбэй дээдэ тээ һайн шанартай 100 пүүд загаһа бариад, худалдаа наймаанай организацида тушаагаа.

Д. Гыргенов.

Л. Корабельниковагай методээр

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй инструментальна цехын кузнечнэ отделениинхид Л. Корабельниковагай методые үргэнөөр хэрэглэн ажаллана. Эндэхи кузнецүүд складһаа металл абангүй, алмагдаһан металлаараа табадахи һараа детальнуудые бүтээн гаргажа байна. Иигэжэ эдэнэр үнгэрэгшэ табан һара соо 193 мянган 780 түхэригэй продукци бүтээн гаргаа.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр *Иосиф Виссарионович* *СТАЛИНДА*

Куйбышевска областиин колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд Советскэ правительствын, большевистскэ партиин Центральна Комитедэй ба нүхэр Сталин, Танай өөрынтнай үдэр бүриин туһаламжын ашаар орооһото культурануудай ургаса хуряалгые амжалтатайгаар түгэсхэжэ, 1950 оной ургасаһаа таряа тушааха гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 5 миллион 600 мянган пүүд үлүү ехэ таряа гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаа. Поволжьеын эдеэ хоолой гол культура — хабарай шэниисэ 1949 онойхиһоо 10 миллион 500 мянган пүүд үлүү ехээр тушаагдаба.

МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счедуудаар гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Областиин колхозууд ба совхозууд 1950 оной хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ хабарай культурануудай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүрин хангаба, үрһэнэй страховой фонднуудые ба колхозно болон совхозно ниитын малажалда фуражна фонднуудые байгуулжа байна.

Энэ жэлдэ колхознигууднай ажалта үдэрнүүдтээ үнгэрһэн жэлэйхиһээ нилээд ехэ таряа абаха байна.

Таряа хуряалгые эмхитэйгээр ябуулха ба таряа тушааха түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэнь колхозууд болон совхозуудта Куйбышевай ба областиин бусад городуудай промышленна предприятинууд ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Областиин социалистическэ хүдөө ажахын ба ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Полинуудые хамгаалха модото полосануудые һуулгаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ: 27 мянган гектар талмай дээрэ модо таригдаа. Областиин колхозууд ба совхозууд намарай тарилга хэхэ гүрэнэй түсэбые агротехническэ эрхим болзорнуудта үндэр шанартайгаар бэелүүлээд, намарай пар хахалха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Куйбышевска областиин ажалшад Волга мүрэн дээрэ Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые, Туркменскэ главна каналые, Каховско гидроэлектростанциие, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудые бариха тухай Советскэ правительствын түүхэтэ тогтоолнуудые социалистическэ Эхэ оронойнгоо түлөө угаа ехэ баяр омогорхолой мэдэрэлээр угтаба. Сталинска эпохын агууехэ барилгануудай нэгэн— Куйбышевска гидроэлектростанцида бүхы талаар туһаламжа үзүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн областиин предприятинууд дээрэ, колхозуудта, МТС болон совхозуудта үдэр бүхэндэ улам бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Куйбышевска гидроузелые барилга ба Поволжско тала газарнуудые уһалха талаар хойшонхи хүдэлмэринүүд хадаа манай областиин хүдөө ажахые шэнэдхэн хубилгаха, хүдөө ажахын культурануудай ургасые ба ниитын малажалые үзэгдөөгүй үндэртэ үргэхэ, колхозуудай баялигые арбидхаха, колхознигуудай ажана тэниглэн байдалые ба культурна хэмжээе улам ехээр дээшэлүүлхэ арга боломжо үгэхэ байна.

Куйбышевска областиин колхознигууд ба колхозницанууд, машинно-тракторна станцинуудай ба поли хамгаалха станцинуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд наран сэсэг, хартаабха ба малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар түгэсхэхын, 1951 оной хабарай тарилгын бүхы талмайда намарай пар хахалхын, тэжээл бэлэдхэл хангахын, малай садхалан ба дулаан үбэлжэлгэ тухеэрхын, ниитын малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие найдуулнабди.

Куйбышевска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, агууехэ социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө, манай орондо коммунизм байгуулхын түлөө шэн зоригтойгоор саашадаашье тэмсэхэ байна.

ВКП(б)-гэй Куйбышевска обкомой Секретарь А. ПУЗАНОВ.
Куйбышевска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Г. МАЛЕХОНЬКОВ.
СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствын Куйбышевска областьдохи түлөөлэгшэ П. НИКИШКИН.
Куйбышевска областиин хүдөө ажахын управлениин Начальник П. КОСТЯНОВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр *Иосиф Виссарионович* *СТАЛИНДА*

Грозненско областиин колхозууд ба совхозууд таряа тушааха гүрэнэй түсэбые (кукуруза ба рисгүйгөөр) болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Областиин колхозууд ба совхозууд ноохо тушааха гүрэнэй түсэб 108,7 процент, торгоной коконуудые —143,5 процент дүүргэбэ гэжэ, Иосиф Виссарионович, Танда нэгэн доро мэдээсэнэбди. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар колхозуудай гүрэндэ таряа тушаалга ба түсэбһөө гадуур ноохо тушаалга үргэлжэлһөөр.

Грозненско областиин хүдөө ажахыда парти ба правительствын үзүүлһэн ехэ туһаламжын ашаар колхозууд болон совхозууд энэ жэлдэ орооһото культурануудай ургасые саг соонь хуряаба. Колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа хлопок, кенаф, наран сэсэг, кукуруза ба виноград хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын, намарай культурануудай тарилгын түсэб ба намарай пар хахалалгые эрхим агротехническэ болзорнуудта дүүргэхын, мүн тэрэшэлэн ниитын малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхын ба малаа тэжээлээр гүйсэд хангахын тула шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Грозненско областиин социалистическэ газар таряалангай ажалшад болбол большевистскэ партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэри доро ябажа, 1950 оной хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хамаг хүсэеэ зорюулха гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие найдуулнабди.

ВКП(б)-гэй Грозненско обкомой Секретарь И. ЖЕГАЛИН.
Грозненско областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Г. КОВАЛЕНКО.
Бэлэдхэлэй Министерствын Грозненско областьдохи Түлөөлэгшэ Н. ИШХАНОВ.
Грозненско областиин хүдөө ажахын управлениин Начальник Х. МАХИТАРОВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр *Иосиф Виссарионович* *СТАЛИНДА*

Тувинска автономно областиин колхозууд, совхозууд, ба арадай ажахынууд таряа тушааха гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счедуудаар гүрэндэ колхозуудай таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Манай агууехэ Эхэ ороной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ, областиин ажалшад гүрэндэ ноохо тушааха жэлэй түсэбые 122,6 процент, мяха тушаалгые 101 процент дүүргээ.

Тувинска автономно областиин партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд, колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд намарай пар хахалалгын түсэб дүүргэхын, ниитын малажалые хүгжөөхэ түсэб үлүүлэн дүүргэхын ба үбэлэй үедэ колхозуудай болон совхозуудай малые тэжээлнүүдээр ба һайн байрануудаар хангахын тула бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие найдуулнабди.

ВКП(б)-гэй Тувинска обкомой Секретарь С. ТОКА.
Тувинска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ А. ЧИМБА.
Бэлэдхэлэй Министерствын Тувинска автономно областьдохи Түлөөлэгшын Орлогшо А. ИЗЫНЕЕВ.
Тувинска областиин хүдөө ажахын управлениин Начальнигай Орлогшо А. АРАКЧА.

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨН

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Хойто-Байгалай загаһашад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлан, Октябриин 33-дахи ойе угтахын түлөө оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Загаһа баридаг колхозуудай хэдэн олон бригаданууд энэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан социалистическэ уялгануудаа бэелүүлэн, хэдэн зуун пүүд загаһа Эхэ орондоо үгэжэ байна. «Труд» гэжэ загаһа баридаг колхозой комсомольско-залуушуулай бригада Октябриин урда тээхи мүрысөөе аймаг доторoo түрүүлэн үүсхэээ. Тус бригадынхид нүхэр Петровой хүтэлбэри доро ажаллана. Тэдэнэр ноябриин 7-ной һайндэр хүрэтэр жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэжэд, түсэбһөө гадуур 200 пүүд загаһа бариха уялга абанхай. Мүнөө бригадын загаһашад үдэр бүри далайда гаража, нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ.

«Красный Октябрь», «Трудовой Северянин» гэжэ загаһа баридаг колхозуудта бригада хоорондын мүрысөөн ажалай шэнэ хүсөөр эршэдэжэ байна. Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай Уварсв, Вантеев ба бусадай бригаданууд бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Тиин, үдэр бүриингөө нормонуудые тус тустаа олон пүүд загаһаар үлүүлэн дүүргэнэ.

И. Решетников.

Түрүү участогай жэшээгээр

«Бурмонголлес» трестын Курбын леспромхоздо Октябриин урда тээхи мүрысөөн улам эршэдэжэ байна. Хүдэлмэришэд модо бэлэдхэлэйнгээ темпые шангадхажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ ойртуулаа.

Леспромхозой «Баруун Аса» гэжэ участогта Октябриин урда тээхи мүрысөөн илангаяа эршэмтэйгээр ябуулагдана. Модо таллуулагша Богатов, шофернууд нүхэд Ефимов, Жуков ба бусад стахановскаар ажаллажа, үдэр бүриингөө даалгабариие 180 процент дүүргэнэ.

— Манай советскэ хүнүүд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй. Өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлнэ. Ноябриин 7-ной алдарта үдэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө манай участогайхид шэн зоригтойгоор ажаллажа байнабди, — гэжэ стахановец нүхэр Шульгин хөөрэнэ.

Тус участогай модошодой стахановска ажалай жэшээгээр «Хасуурта» участогайхид хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Эндэ хүсэтэ механизмуудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглалга һайнаар ябуулагдана. Тиин үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоо улам олошоржо байна.

Г. Константинов.

Ангуушадай амжалта

Агууехэ Октябрьска революциин 33-дахи ойн үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ Баунтын ангуушад үгэеэ үгэһэн юм. Тиин эдэнэр хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ.

Сентябриин эхеэр аймпотребсоюзай заготконторын ангуушад ангай арһа бэлэдхэхэ гурбан кварталай түсэбые 180 процент дүүргэбэ. Тэдэнэй дунда Амалатын ангуушад 6 кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн Кучегорско, Чилчигирскэ сельпонуудай ангуушад һайн амжалта туйлаа.

Мүнөө эндэхи ангуушад социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр бадаруулан, амжалтаяа арбидхажа байна.

Д. Колмаков.

Сезонно түсэбөө дүүргэбэ

Улан-Удын модоной завод уһанһаа модо гаргаха сезонойнгоо түсэбые болзорһоонь урид сентябриин 15-да дүүргэбэ. Заводой коллектив сезоной дүүрэтэр үшөө хэдэн арбаад мянган кубометр модо уһанһаа гаргажа, барилгада үгэхөөр хараална.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партиин доторой хүдэлмэрие hайжаруулха

Һаяхан ВКП(б)-гэй Иволгын аймкомой ээлжээтэ III пленум болобо. Пленум дээрэ аймагай партийна организацида партиин доторой хүдэлмэриин байдал ба тэрэнийе hайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ асуудалаар ВКП(б)-гэй аймкомой партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таhагые даагша нүхэр Ананин элидхэл хэбэ. Тэрэ хадаа партиин доторой хүдэлмэрие эрид hайжаруулха тухай аймагай VI партийна конференциин гаргаhан тогтоолые бэелүүлэн, аймагай партийна зарим эхин организацинуудай партиин доторой хүдэлмэрие нилээд hайжаруулhан тухай тэмдэглэжэ хэлэбэ.

Жэшээлхэдэ, Гурульбын сельсоведэй Буденнын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Астраханцев) партийна конференциин шиидхэбэрииe бэелүүлэн, партиин доторой хүдэлмэрие нилээд hайжаруулаа. Тэндэ партийна суглаанууд хаhа саг соогоо үнгэргэгдэжэ, партиин доторой ажабайдалай шухала асуудалнууд, колхозой урда табигдажа байhан ажахын ба политическэ шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ тухай асуудалнууд бүхы коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Коммунистнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hайнаар ябуулагдажа, тэдэнэй идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлдэг байха юм. Мүн партийна организаца шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл саг үргэлжэ хэрэгжэдэг байдаг. Тиимэhээ коммунистнууд ажалай ба партийна жаяг заршамые hайнаар сахидаг, ажахын гол hалбаринууд дээрэ хүдэлмэрилхэдөө, өөhэдынгөө түрүү үүргые эрхимээр дүүргэдэг. Эдэ бүгэдын ашаар колхоз энэ жэлдэ гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэбэ. Гадна колхозно ба совхозно ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар гүйсэд дүүргэжэ шадаа.

«Кожевник» гэжэ олзоборилгын артелиин партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Хамгашкеева) партиин доторой хүдэлмэрие мүн лэ муу бэшээр ябуулдаг, артелиингээ гэшүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлдэг байна. Тэрэнэй ашаар артель болбол үйлэдбэриингөө түсэбые август hарада 114 процент дүүргээ, мүн сентябрьда амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Гадна «Улаан Оронго» ба бусад колхозуудай парторганизацинууд парти доторой хүдэлмэрие нилээд hайжаруулаа.

Гэхэ зуура, аймагай олохон партийна организацинуудта партиин доторой хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаhан тухай үгэ хэлэгшэд хурса шүүмжэлэл хэhэн байха юм.

— Бидэнэр хүдэлмэриингөө түсэб саг болзор соонь зохёогоод, тэрэнээ ВКП(б)-гэй аймкомдо эльгээдэгбди,—гэжэ Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин органзациин секретарь нүхэр Гармаев хэлэбэ. —Мүн партийна суглаануудай протоколнууд партиин аймкомдо саг болзор соонь эльгээгдэдэг. Гэбэшье, партийна организациин ажабайдалые харуулhан эдэ документнүүдые аймкомой хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлжэ үзэдэггүй байна. Тэдэнийе партиин айком hайса шэнжэлэн партийна организацинуудай хүдэлмэритэй гүнзэгыгөөр танилсажа байгаа hаа, манай эхин организацида зохихо туhаламжа үзүүлжэ шадаха, парторганизациин секретаршье ёhотой туhаламжа абаха байгаа.

— Эхин парторганизацинуудай зарим секретарьнууд, — гэжэ аймкомой пленумэй гэшүүн нүхэр Танхасаев хэлэбэ, — бэлэдхэл багатай дээрэhээ ажахынгаа байдалые гүнзэгыгөөр мэдэнэгүй, ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ халирхайгаар хандана.

Саашань, партиин аймкомой пропаганда ба агитацин таhаг коммунистнуудай идейнэ хэмжээгэ дээшэлүүлхэ ябадалые хинанагүй гэжэ нүхэр Танхасаев хэлэбэ.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнууд нүхэд Янгутов, Тогочеев, Юндунов гэгшэд партиин айком болбол партийна хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ бэлэдхэлэ дээшэлүүлхэ тала баhа анхарал табина, тэдэнэртэ зорюулан семинар ба зүблөөнүүдые үнгэргэнэгүй гэжэ шүүмжэлбэд.

«Улаан Оронго» колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Очиров партиин доторой хүдэлмэриин талаар өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэбэ.

— Аймагай 6-дахи партийна конференциин тогтоолые бэелүүлэн, — гэжэ тэрэ хэлэбэ,—бидэнэр партийна суглаануудаа саг болзортонь үнгэргэдэг, тэндэ партиин доторой ажабайдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг болообди. Манайда 5 партгруппанууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй хоёрынь полевой бригаданууд дээрэ, нүгөө гурбанинь — малай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй хүдэлмэрие партбюро саг үргэлжэ хүтэлбэрилдэг юм. Эдэ бүгэдэ хадаа коммунистнуудай эдэбхиие дээшэлүүлхэдэ ба тэдэнэрэй даажа абаhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандаха ябадал хангагдаhан байна.

— Партиин доторой хүдэлмэрие табилгада, — гээд нүхэр Очиров үргэлжэлүүлнэ, — ханын газетэ ехээхэн удхашанартай. Бидэнэр ханын газетэ hарадаа хоёр дахин гаргадаг болообди. Газетэдэ толилогдоhон шүүмжэлэл бүхэн партбюрогой болон колхозой правлениин заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, шухала хэмжээнүүд абтадаг. Тэрэнhээ гадна, бригаданууд ба фермэнүүд дээгүүр «дайшалхы хуудаhанууд», «сахилган хуудаhанууд» гаргагдана.

ВКП(б)-гэй аймкомой секретарь нүхэр Ткачев колхозуудай правлениинүүд, предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажахын ажал-ябуулгада хэгдэхэ ёhотой партийна хиналта тухай хэлэбэ. Партийна хиналта хадаа хүдөө ажахын артельнүүдые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэхэ юм. Гэбэшье, партийна зарим эхин организацинууд, жэшээлхэдэ, Ленинэй (Красноярово тосхон) ба 17-дохи партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд хиналта хэхын оронд бүхы суглаануудаа болон зүблөөнүүдээ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые шагнадаг ба тэдэнэй ажахын хэрэгтэ хамааралсадаг байна гэжэ нүхэр Ткачев тэмдэглэбэ.

Пленумэй түгэсхэл дээрэ ВКП(б)-гэй аймкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. В. Цырендоржиев үгэ хэлэжэ, аймагай партийна организациин партиин доторой хүдэлмэридэ тодорхой шэнжэлэл хэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар пленум дэлгэрэнгы тогтоол гаргаба.

А. Нагаслаев.

Һаяхан Бичурын аймагай томодхогдоhон колхозуудай комсомольско эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) «Коммунизм» колхозой дэргэдэхи — комсомольско организациин секретарь нүхэр Б. Аюшеев, ВЛКСМ-эй аймкомой секретарь нүхэр Молчанов, Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи комсомольско организациин секретарь нүхэр Е. Бухальцева, Калининай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи комсомольско организациин секретарь нүхэр Г Санжажапов гэгшэд хуряалгын шанарые шалгаха рейдын түсэбые зохёожо байнад.

Д. Носовой фото.

АЖАБАЙДАЛАЙМНАЙ ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД

Бичурын аймагай «Искра Ильича» ба «Борец Октября» гэжэ хоёр колхоз нэгэдээд, манай «Заря коммунизма» гэжэ хүдөө ажахын томодхогдоhон артель болоhон байна.

Колхозой томодхогдоhоной hүүлээр комсомолецуудай хамтын суглаан түрүүшынхиеэ боложо, тэрээн дээрэ ВЛКСМ-эй эхин организациин комитет hунгагдааhэн. Суглаанай hүүлээр болоhон комитедэй түрүүшын заседани намайе секретаряар hунгаhан байна. Мүн энэ заседани дээрэ комитедэй гэшүүд уялгануудаа хубаарилаа.

Мүнөө таряа хуряалгын ба тушаалгын хүдэлмэри, мүн малай убэлжэлгэдэ бэлэдхэл түлэг ябуулагдажа байна. Иимэhээ бидэнэр өөhэдынгөө агитаторнуудые тарянажалай бригадануудта ба малай фермэнүүдтэ хубаарилан табижа, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнабди. Тиихэдээ энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй залуу багшанар хабаадуулалсагдана. Колхозой таряа адхадаг пункт дээрэ хуряалга ба тушаалгые богонихон болзор соо дүүргэхые уряалhан лозунгнуудые бэшэжэ, тэндэ няагаабди. Мүн түрүүшын «дайшалхы хуудаhан» гаргагдажа, түрүү колхознигуудай жэшээтэ ажал хүдэлмэри очсо тэмдэглэгдэhэн ба дутуу дундануудэрид шүүмжэлэгдэhэн байна.

Бусад колхозуудай комсомольско организацинуудай жэшээгээр комсомольско хиналтын постнууд байгуулагдаа. Тэдэ постнуудта хуряалгын хүдэлмэриин шанарые ажаглаха ба таряае гээлтэ хоролтоhоо хинаха, элирүүлhэн бүхы дутуу дундануудтухай комсомольско комитедтэ мэдээсэжэ байха уялга даалгагдаа. Комсомольско хиналтын постнууд гэмгүй hайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

Манай комсомолецууд колхозно үйлэдбэри дээрэ габшагай шангаар ажаллана.

Бидэнэр союзнабэшэ залуушуулай дунда ябуулха хүдэлмэрие тон шухала дээрэ тооложо, залуу колхознигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг болосбди. «Комсомол яажа байгуулагданхайб», «Комсомол Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ба дайнай хойто тээхи үедэ», «Ленинскэ комсомолой дайшалхы зам» гэhэн ба бусад темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөөд байна. Эдэ бүгэдэ хадаа комсомолой зэргэдэ залуушуулай орохо хүсэлэнгые улам дээшэлүүлнэ. Һүүлэй үедэ ВЛКСМ-эй гэшүүндэ орохые хүсэhэн мэдүүлгэнүүд 7 залуу колхознигуудhаа ороо. Тэдэнhээ 4-нэйнь мэдүүлгэнүүдые бидэ хаража үзөөд, эдэ нүхэдые өөhэдынгөө зэргэдэ абаабди.

Манай залуушуул сэрэгэй-физкультурна хүдэлмэри эрхилхэ ехэ хүсэлэнтэй. Тэдэнэй хэдэн олониинь парашютна хэрэгые ба мотоцикл шудалха дуратайнууд. Тиимэhээ ДОСАВ-эй аймагай комитет хадаа манай залуушуулай хүсэлые хараадаа абажа, тус хүдэлмэрие эмхидхэхэ бээ гэжэ найдагдана.

Мүн колхозой центртэ клубгүй дээрэhээ уранhайханай самодеятельностиин кружогуудай хүдэлмэрие үргэн далайсатайгаар ябуулха, залуушуулай культурнаар ба ашаг туhатайгаар амарха ябадалые эмхидхэхэ аргагүй байнабди. Тиимэhээ колхозойнгоо центртэ ойрын үедэ клубтай болохо эрилтэ правлениин урда табинабди.

Комсомольско организацимнай 19 хүнhөө бүридэнэ. Энэ хүсэеэ өөрынгөө колхозые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ колхозой партийна эхин организацида ба правленидэ туhалха болон колхозно бүхы залуушуулые идейнээр хүмүүжүүлхэ ябадалда зорюулха байна.

Н. Ягодин.

Колхознигуудай hуралсалдэ бэлэдха…

Колхозно кадрнуудай ни… hуралсалда шухала анхарал … дуулжа, Кяхтын аймагай ко… зууд ба хүдөө ажахын эмхи… гаанууд тэрээндэ эмхитэйгээр … лэдхэжэ байна. Аймагай 14 … хозуудта курсовой группанууд … лэдхэгдэжэ, багшанараар хан… даа. Зоотехническэ курсану… 300 малшад, агрономическа … сануудта 300 гаран колхозни… hуралсаха юм. Тэндэ багшана… аймагай хүдөө ажахын та… главна агроном Игумнова, Су… тын зооветучастогай зоот… Лодомпилов, Больше-Лукска … ветучастогай зоотехник Аюш… Кяхтын МТС-эй участково а… номууд Русанов, Ворснцова бо… бусад мэргэжэлтэд томилогдо…

Кружогуудай занягинууд … риин 1-hээ эхилжэ, недели бү… дэ хоёр удаа үнгэргэгдэхэ юм. … магай колхозууд энэ хүдэлм… дэ бэлэдхэн, курсантнуудай … ралсаха гэрнүүдые заhабари… сагаадажа, сонхонуудыень … жэ ба түлеэ бэлдэжэ байна. Ил… гаяа Усть-Киранска сельсове… Ленинэй, Сталинай нэрэмжэ… Больше-Лукска сельсоведэй … гельсын нэрэмжэтэ колхоз… hайн бэлэдхэлтэй.

А. Сыромятнико…

КОЛХОЗНО КУРСАНУУД… ДААГШАДАЙ СЕМИНАР

БМАССР-эй хүдөө ажахын … нистерствын дэргэдэхи пропа… дын управлени болбол колх… курсануудые даагшадай 5 үд… семинар үнгэргэбэ. Семинарта … баадагшад хүдөө ажахын нау… нуудай кандидат нүхэр М. … Рампиловагай «Газартарияла… ногоо тарилгата системэ туха… биологическа наукануудай кан… дат нүхэр В. Р. Филипповэй «С… ветскэ биологиин шэнэ түйлал… нууд тухай» лекцинүүдые hо… холтойгоор шагнаа. Тэрэшэлэ… рянажалай ба малажалай … хүдэлмэринүүдые механизац… болон электрификацилга ту… хүдөө ажахын культуранууд… хоротонтой тэмсэхэ шэнэ м… дүүд тухай, БМАССР-эй хү… ажахын культурануудай эр… сортнууд тухай ба бусад ле… нүүд уншагдаhан байна.

Семинарта хабаадагшад … гуудтаа бусажа, колхозуудта … хидхэгдэхэ колхозно кадрнуу… бэлэдхэлгын гурбан жэлэй ку… нуудые толгойлхо байна.

Н. Хазага…

600 КИЛОГРАММ ГОРЮЧ… АЛМАБА

Кударын аймагай Больше-… даринска машинно-тракто… станциин Балжин Зандано… бригада СТЗ-НАТИ трактор… намарай пар hайн шанартай… хахалха зуураа, халаанай… нормые хододоо 1,5—2 да… дүүргэнэ. Занданов болбол се… тябриин 20-ой үдэр хүрэтэр … гектар намарай пар хахал… 600 килограмм нефтепродукт… дые арбилаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан

Һаяхан Улан-Удэ городой Пригороднэ районой партийна эдэбхитэдэй суглаан болобо. «Коммунистнуудай политическэ hуралсалай хүтэлбэрие саашадань hайжаруулха талаар городой партийна организациин зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй Горкомой 6-дахи пленумэй шиидхэбэрие бэелүүлхэ тушаа асуудалаар партиин райкомой секретарь нүхэр Карелин тэндэ элидхэл хэбэ. Тус районой партийна организацинууд hуралсалай шэнэ жэлдэ hайнаар бэлэдхээ. Бүхы коммунистнуудай 96 процентнь партийна гэгээрэлэй системэдэхи hуралсалда хабаадуулагдаха байна. 55 пропагандистнуудынь мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсануудта hуража гараа. Занятине үнгэргэхэ байранууд, ном дэбтэр, программанууд ба hуралсалай бусад хэрэгсэлнүүдээр бүхы политhургуулинууд ба кружогуудынь хангагданхай.

Элидхэл тушаа 13 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр хадаа hуралсалай шэнэ жэлдэ хайшан гэжэ бэлэдхэhэн тухайгаа хэлэхэ зуураа, нёдондо жэлдэ партийна hуралсал эмхидхэлгэдэ үзэгдэhэн дутуунуудые элирхэйлжэ, мүнөө тэдэнийе дабтажа болохогүй байhые тэмдэглэбэ.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл— большевизмын хүсэтэ зэбсэг

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болбол марксистско-ленинскэ партиин хурса зэбсэг мүн. Энэ зэбсэг хадаа капиталистическэ мүлжэлгэдэ ба дарлалтада эсэргүү пролетариадай бүхы тэмсэлтэй таhаршагүй холбоотой юм. Өөрыгөө шүүмжэлэл болбол пролетарска революцие бэхижүүлхэ метод мүн гэжэ үшөө Маркс хэлээ hэн. Большевистскэ парти дотор «өөрыгөө шүүмжэлэлэй эхин хадаа манай орон дотор большевизмын бии боложо эхилhэн үеhөө, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дотор тусгаар революционно течени боложо тэрэнэй бии болоhон түрүүшын үдэрнүүдhээ эшэ угтай юм» гэжэ нүхэр Сталин заана (Зохёолнууд т. 11, нюур 127).

Өөрынгөө алдуунуудта ба дутагдалнуудта шүүмжэлэлэй ёhоор хандалга хадаа шэнэ түхэлэй парти болохо манай большевистскэ партие II Интернационалай партинуудhаа ба мүнөөнэй баруунай-социалистическэ партинуудhаа принципиальна ёhоор илгаруулдаг байhан ба илгаруулдаг байнашье. Тэдэ партинууд өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадалhаа айдаг ба өөhэдынгөө hула зүйлнүүдые нюудаг байха юм.

Большевистскэ парти болбол өөhэдынгөө зэргэнүүдтэ революционно өөрыгөө шүүмжэлэлые зоримгойгоор ба эрид шуудаар дэлгэрүүлдэг гээшэ. «Алдуунуудые нюунгүй мэдэрхэ, тэрэнэй шалтагаануудые элирүүлхэ, тэрэнийе гаргаhан оршон байдалые шэнжэлхэ, алдууе заhаха хэмжээнүүдые наринаар зүбшэхэ гээшэ— энэл хадаа серьёзно партиин тэмдэг, энэл хадаа өөhэдынгөө уялгануудые тэрэнэй бэелүүлгэ, энэл хадаа—ангиие, тиигээд удаань мүн олониитые хүмүүжүүлгэ ба hургалга мүн»,—гэжэ В. И. Ленин заадаг hэн, (Зохёолнууд, т. XXV, нюур 201).

Марксизм-ленинизмые саашадань творческоор хүгжөөхэдөө, нүхэр Сталин болбол революционно теориие шэнэ, дээдэ шатада үргөө. Нүхэр Сталин болбол парти тухай ленинскэ hургаалые бүхы талаарнь хүгжөөгөө, тиихэдээ шүүмжэлэлдэ ба өөрыгөө шүүмжэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулаа. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болбол социалистическэ обществын хүгжэлтын агуухэ хүсэн, коммунизм байгуулгын хүсэтэ зэбсэг мүн гэжэ нүхэр Сталин, партиие, советскэ арадые hургана. «...шүүмжэлэлгүйгөөр,—гэжэ нүхэр Сталин заана,—партиие, ангиие, олониитые зүбөөр хүмүүжүүлгэ байхагүй; партиие, ангиие, олониитые зүбөөр хүмүүжүүлгэгүйгөөр—большевизм байхагүй» (Зохёолнууд, т. 11, нюур 129).

Өөрыгөө шүүмжэлэл болбол большевизмын өөрын удха шэнжэтэй, тэрэнэй революционно үзэл hургаалтай таhаршагүй холбоотой, большевизмын арсенал дотор байhан шухала ба саг үргэлжэ хэрэглэгдэдэг зэбсэг мүн гэжэ нүхэр Сталин заана. Парти болбол өөрыгөө шүүмжэлэлэй зэбсэгые партийна, гүрэнэй ба ажахын хүдэлмэринүүдэй бүхы hалсаринуудые дэбжүүлхын ба hайжаруулхын тулада, партиие ба гүрэниие бүхэжүүлхын тулада шухала зэбсэг болгожо хэрэглэнэ.

Ленинэй ба Сталинай хүтэлбэрээр ябажа, большевигүүд дайшалхы, бодото революционно парти байгуулhан ба бэхижүүлhэн байна. Энэ парти болбол хүдэлмэришэн ангида үнэн байха үзэлөөр, үндэр эрилтэ хэхэ ба принципиальна байха үзэлөөр, дутагдалнуудтай ба алдуунуудтай эбсэхэгүй үзэлөөр, революционно шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй үзэлөөр кадрнуудые хүмүүжүүлнэ.

Октябриин хойто тээхи үедэ, манай орон дотор социализм байгуулхын түлөө тэмсэлэй үедэ шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй удхашанар угаа ехээр дээшэлээ. Шүүмжэлэлгүйгөөр ба өөрыгөө шүүмжэлэлгүйгөөр парти социалистическэ байгуулалтын бүхы ябасые амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ шадахагүй байгаа, манай орон дотор социализмын илалта туйлажа шадахагүй байгаа.

Манай социалистическэ общество дотор капиталистическэ байгуулалтын зүрилдөөнүүд байдаггүй. Эндэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ба үйлэдбэриин харилсаануудай хоорондо конфликт ба зүрилдөөн байдаггүй.

Үйлэдбэриин аргада антагонистическэ зүрилдөөнүүдэй үгы байhан ябадал, хубалзата ангинуудые усадхалга хадаа манай үйлэдбэриин харилсаануудые мүлжэлгэhөө сүлөө хүдэлмэрилэгшэдэй нүхэрэй ёhоной хамтын ажалай ба социалистическэ харилсан туhалалсалгын харилсаанууд болгоо. Большевигүүдэй парти ба советскэ гүрэн социализмын оронoй бүхы общественнэ ажабайдалые түсэбтэ ёhоор хүтэлбэрилнэ. Өөрынгөө хүтэлбэрилхы ба шэглүүлхы үүргые дүүргэхэдээ, парти болбол шүүмжэлэлые ба өөрыгөө шүүмжэлэлые коммунизм байгуулгын зам дээрэ тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые элирүүлхэ ба дабаха шухала зэбсэг болгон хэрэглэнэ.

Хуушан, гээгдэнги, хосоржо байгаа юумэнүүдтэ эсэргүүгээр шэнэ, түрүү юумэнүүдэй тэмсээгүй hаа, манай общество хүгжэжэ шадахагүй гэжэ нүхэр Сталин нэгэтэ бэшэ зааhан байна. Хуушан ба шэнэ юумэнүүдэй хоорондын, хосоржо байгаа ба бии боложо байгаа юумэнүүдэй хоорондын тэмсэл хадаа социалистическэ обществын хүгжэлтын үндэhэ hуури мүн.

Өөрыгөө шүүмжэлэлэй лозунг болбол пролетариадай диктатурын журамай өөрын уг унгиhаа эшэ үндэhэтэй юм. «Хэрбээ манай орон пролетариадай диктатурын орон юм hаа, тиихэдэ диктатурые ганса парти, коммунистнуудай парти хүтэлбэрилдэг, тэрэ хадаа бусад партинуудтай засагаа хубаадаггүй ба хубааха аргашьегүй юм hаа,—хэрбээ бидэнэр урагшаа дабшахые хүсөө hаа, бидэнэр өөhэдөө манай алдуунуудые элирүүлхэ ба заhаха ёhотойбди гэжэ эли бэшэ аал, тэдэнийе ондоо хэншье элирүүлхэгүй ба заhахагүй гэжэ эли бэшэ аал. Өөрыгөө шүүмжэлэл болбол манай хүгжэлтые урагшань дабшуулдаг нэгэн шухала хүсэн болохо ёhотой гэжэ, нүхэдүүд, эли бэшэ аал?», — гэжэ нүхэр Сталин заана. (Зохёолнууд, т. 11, нюур 29).

Большевистскэ парти болбол шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй үзэлөөр гансашье өөhэдынгөө гэшүүдые бэшэ, мүн баhа бүхы ажалшадые хүмүүжүүлнэ. Манай хүгжэлтын энэ шухала хүсые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй байhан тухай партиин съезднүүдэй ба конференцинүүдэй шиидхэбэринүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл хадаа олониитын творческо үүсхэлые дэлгэрүүлхэ шухалын шухала арга мүн, албан хойрог, гээгдэнги ба хуушанай юумэндэ эсэргүү хурса зэбсэг мүн гэжэ нүхэр Сталин hургана.

Өөрыгөө шүүмжэлэл болбол кадрнуудые хүмүүжүүлгын тусгаар, большевистскэ метод мүн. «...Өөрыгөө шүүмжэлэлэй эсэстэ, — гэжэ нүхэр Сталин үшөө 1928 ондо тэмдэглээ hэн,—манай ажахын кадрнууд бээ заhажа эхилнэ, үлэмжэ hэрэмжэтэй болоно, ажахые хүтэлбэрилхэ асуудалнуудта үлэмжэ серьезноор хандажа эхилнэ, тиихэдэ манай партийна, советскэ, профсоюзна ба бусад бүхы кадрнууд ажалшадай эрилтэнүүд тушаа үлэмжэ hэргэг, үлэмжэ анхаралтай болоно» (Зохёолнууд, т. 11, нюур 134).

Хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые ба алдуунуудые үнэн сэхээр, большевистскээр шүүмжэлгэ хадаа социалистическэ гүрэнэй интересүүдые юунhээшье дээгүүр табихаар советскэ хүнүүдые hургана. Тэрэ болбол ажалшадай эршэ эдэбхиие ба үүсхэлые дэлгэрүүлнэ, манай ажахын ба советскэ байгуулалтын элдэб участогуудые хүтэлбэрилхэ талаар тэдэнэй дүршэлыень бэхижүүлдэг ба нарижуулан hайжаруулдаг байна.

Большевистскэ принципиальна ёhоной шүүмжэлэлэй хүсэн… юуб гэхэдэ, тэрэ болбол бү… партийна, советскэ ба ажа… ажабайдалда дээрэhээ доро… хүрэтэр, дороhоо дээдэнь хүрэ… дэлгэрнэ. Партийна олониитэ … даа активууд, конференцинүү… съезднүүд дээрэ хүтэлбэрилэгш… дэйнгөө элидхэл шагнажа, д… тагдалнуудые шүүмжэлжэ, ям… нэгэн хүтэлбэрилэгшэдые хүтэ… бэрилхы органуудта hунгажа … али hунгангүй байжа, өөhэды… хүтэлбэрилэгшэдые шалгана.

Мүн партийнабэшэ олони… хадаа өөhэдынгөө ажахын, про… союзна ба бусад хүтэлбэри… шэдые шалгаха үргэн ехэ ар… боломжотой юм. Тэдэнэр пре… приятинуудта хүдэлмэриш… хамтын суглаанууд дээрэ, про… союзна съезднүүд ба конфере… нүүд дээрэ, колхозуудта тоос… то-hунгуулиин ба бусад сугла… нууд дээрэ, партийнабэшэ эдэ… хитэдэй суглаанууд дээрэ, ст… хановецуудай зүблөөнүүд дээр… гэхэ мэтээр иимэ шалгалта хэ… Тэндэ ажалшад өөhэдынгөө х… тэлбэрилэгшэдэй тоосоое зүб… хэлсэнэ, хүдэлмэриин дутагд… нуудые заажа үгэнэ, тэдэни… заhаха замуудые хараална.

Советскэ арад болбол Стали… ска Конституцяар хангагда… бүгэдэниитын, тэгшэ, сэхэ б… нюуса голосованиин ёhоор Со… дүүдтэ hунгаха hунгалтануу… үедэ өөhэдынгөө хүтэлбэри… шэдые шалгана. Ажалшадай Со… ведүүдтэ hунгаха hунгуули… кампаниинуудай үедэ ажалш… болбол нютагай Соведүүдэй … тэдэнэй органуудай хүдэлмэ… тухай, өөhэдынгөө депутатууд… ажал-ябуулга тухай шүүмжэ… лэй ёhоной заабаринуудые сугла… нууд дээрэ хэлэнэ, ажахын … культурна байгуулалтын те… нүүдые хурдадхахын тулада ш…

Закаменайхид үгэдөө хүрэхэ аргатай

Малай 1950—1951 онуудай үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ уялгануудые абажа, Закаменай аймагай колхознигууд республикын бүхы колхознигуудта хандаһан байгаа. Тиин, тус аймагай түрүү колхозууд үбэлжэлгэдэ эрмэлзэлээр бэлэдхэжэ, уялгануудаа үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлнэ. Гэхэтэй хамта, эндэхи зарим колхозууд хэлэһэнээ хооһон саарһан дээрэ хосороожо байна. Жэшээлбэл, малай байрануудые заһабарилха, мүн шэнээр бариха хүдэлмэринүүдые ехээр унжагайруулжа байһан колхозууд эндэ олон.

Хүдөөгэй ба колхозно барилгын аймагай таһагые даагша нүхэр Далбахеев болбол бүхы колхозуудта барилганууд хэгдэжэ байна, һаяар дүүргэгдэхэ гэжэ хэлэнэ. Тус таһагай мэдээгээр малай байрын барилга дээрэ 111 хүн, тэрэ тоодо «Майн 1» колхоздо 8 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада, «Большевик» колхоздо 4 хүн хүдэлмэрилнэ гэжэ тоологдодог. Гэбэшье, дурсагдагша колхозуудай правленинүүд барилгын бригаданхидые үнэн хада таряа хурялгын хүдэлмэридэ элсүүлһэн ба мүнөө нэгэшье хүн барилга дээрэ хүдэлмэрилнэгүй. Энэ таһагай мэдээгээр «Майн 1» колхоздо нэгэдэй типовой байра баригдажа байна гэжэ тоологдодог гэбэшье, тэрэ байрын 3 хананууд бодхоогдоод лэ барилгын хүдэлмэри хиэрлагдашаһан байха юм. Энэ байрын дээдэ ба доодо палаахануудые хэхэ нэгэшье гонзогор модон бэлэдхэгдээгүй байһаар. Эдэ баримтанууд юу хэлэнэб гэхэдэ, хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһагай мэдээнүүд хадаа аймаг доторхи байдалые зүбөөр харуулнагүй гээшэ.

«Большевик» колхоз племенной малай гүүртые үбэлжэхэ газарһаань нүүлгэжэ абаашаһан байгаа. Гэбэшье, тэндэнь эбдэрхэй сарайһаа ондоо байра үгы юм. Колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Мункуев болбол таряа хурялгын һүүлээр тэндэ түгалай ба үнеэдэй байра барихабди гэжэ хэлэдэг. Теэд, тэндэнь нэгэшье кубометр модон бэлэдхэгдээгүй байха юм.

Аймагай хүдөө ажахын таһагай мэргэжэлтэд болон таһагые даагша нүхэр Цыренов хадаа малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ ба малай байрануудые һайнаар заһабарилжа байһан нэгэшье колхозые нэрэлжэ шадахагүй байшоо. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл ябуулагдана гэжэ тэдэнэр хэлэбэшье, хаана юунэй хэгдэжэ байһан тухайнь хүсэд мэдэхэгүй байба.

Гадна, зарим колхозуудай малай байранууд нёдондонойнгоо наг шэбхэһээ сэбэрлэгдээгүй, хатаагдаагүй, нойтон байдаг. Аймагай хүдөө ажахын таһагай ба участогууд болон пунктнуудай зооветмэргэжэлтэд колхозууд ба фермэнүүдтэ ябадагшье һаа, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгые хурдадхаха тушаа бодото хэмжээнүүдые абадаггүй.

Энэ жэлдэ эндэхи колхозуудай сабшалан дээрэ үбһэ ногооной ургаса һайн байгаа. Гэбэшье, зарим колхозууд таряа хурялгын эхилэмсээр, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие болюулжархиһан байна. Тэжээл бэлэдхэлгынгээ түсэбые үшөө дүүргээдүй колхозуудай тоодо Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Майн 1», «Улаан Октябрь» ба бусад колхозууд ороно. Гадна, зарим колхозой правленинүүд бригадирнуудһаа үбһэ тэжээл тушаажа абаагүй байһаар. Тэрэшэлэн, тэжээл силосовалха түсэбөө дүүргээгүй колхозууд бии. Хэтэрхэдээ дарагдаһан силосэй үжэһэн, гутаһан ба силос даралга тушаа худал мэдээнүүдые үгэһэн баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, «III Интернационал» колхоз силос дараһан тухайгаа худал мэдээнүүдые үгэһэн байха юм. «Боевик» колхоздо силосэй үжэжэ эхилһэн дээрэһээ силоснэ нүхэнүүдые хоёр дахин задалха баатай болоһон байгаа.

Республиканска мүрысөөнэй үүсхэлшэ болоһон Закаменай аймагай колхознигууд хадаа өөһэдынгөө үгые үнэн хэрэг дээрэ дүүргэхэ, колхозно ниитынгээ адуу малые дулаан байрануудаар ба бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын түлөө шангаар тэмсэхэ зорилготой. Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бүхы арга боломжонууд закаменайхидта бии.

Е. Золтоев.

Шэнэ байранууд

Кяхтын аймагай Большелугска сельсоведэй Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой барилгашадай бригада малай үбэлжэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө тус бригада гахайн шэнэ байра барижа дүүргээд, үхэрэй ба түгалай байрануудай заһабарие дууһахаяа байна.

Магтаалта дархан

Данзан Нагмитов болбол бага наһанһаа хойшо гартаа дүйтэй хүн байһан юм гэлсэдэг. Энэ хадаа колхозой тогтоһонһоо хойшо модошо дархаар хүдэлмэрилжэ, колхозой тэргэ шаргаһаа эхилээд, барилгын нарин хүдэлмэринүүдые хэдэг байха юм.

Нүхэр Нагмитов энэ жэлдэ 2 веялкэ, инженер Гоголевой системын сушилка, олон тэргэ дархалаа. Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-туя» колхозой правлени эрхим дархан Нагмитовай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэниие жэл бүхэндэ шагнан урмашуулдаг байна.

Б. Санжиев.

Байгша ондо Бичурын аймагай колхозуудай полевой станууд дээрэ «Урожай» гэжэ радиостанцинууд тодхогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Маргентуйска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой полевой станда учетчица О. Унагаева таряа хурялгын ябаса тухай мэдээнүүдые радиогоор дамжуулжа байна.

Д. Носовой фото.

Пригороднэ районой библиотекэдэ

Пригороднэ районой культурын байшангай дэргэдэхи библиотекэ олонациональна уншагшадтай юм. Энэ библиотекын номойнь фонд жэл ерэхэ тудам баяжуулагдана. Мүнөө жэл тус библиотекэ 8000 түхэригэй шэнэ номуудые абаха юм.

Тус библиотекын дэргэдэ 457 ондоо нэрэтэй номтой бурятска таһаг хүдэлмэрилнэ.

Библиотекын уншагшадай тоо улам бүри олошорно. Мүнөө 800 гаран хүн энэ библиотекын эдэбхитэй уншагшад гэжэ тоологдоно. Тэдэнэй дунда Улан-Удын бурят дунда һургуулиин һурагшад, эвенкийскэ долоон жэлэй һургуулиин һурагшад, мүн тус райондо ажаһуудаг хүдэлмэришэд ба албахаагшад бии.

63 наһатай үбгэн Байбородин 1950 оной эхинһээ хойшо 8 һарын турша соо 50 ондоо нэрэтэй номуудые абажа уншаа. Энэ үбгэн ородой классигуудай, Сталинскэ шангай лауреадуудай болон научно-популярна номуудые ехээр һонирхон уншана.

Һурагшадай туһаламжа

Бичурын дунда һургуулиин пионернүүд ба һурагшанар аймагай бүхы пионернүүдтэ ба һурагшанарта хандажа, колхозуудта таряа хурялгадань туһалхые уряалһан юм.

Мүнөө энэ һургуулиин һурагшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна. Һаяхан, амаралтын үдэр 50 һурагшанар «Красное знамя труда» колхоздо гаража, 14 центнер гүрэндэ тушаагдаха орооһо сэбэрлэбэ. Мүн энэ һургуулиин 30 һурагшанар «Сталинский путь», «Красная Звезда» колхозуудай хартаабха малтаба.

Ф. Степанов.

Хүдөөгэй культурын байшан

(Ехэ-Куналейн культурын байшангай хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө)

Долоон километр һунаһан Ехэ-Куналей тосхоной тэгэндэ хоёр дабхар байшан тобойно. Энэ хадаа культурын байшан мүн. Тэрээнэй зүүн таладань сквер бии. Тэндэ хэдэн зуун модод тариганхай. Эдэ модод культурын байшангай соведэй үүсхэлээр, тосхоной олониитын хүсөөр хабар эртэ таригдаһан юм.

— Таба зургаан жэл үнгэрөөд байхада колхознигуудай культурын ба амаралтын парк болоод байха, — гэжэ культурын байшангай директор Парфен Кириллович Гусляков омогорхон хөөрэнэ.

Культурын байшангай үүдэн дээрэ гоёор бэшэһэн лозунг харагдажа, колхознигуудые таряа хурялгаяа түргөөр ба гээлтэгүйгөөр үнгэргэгты, хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлые болзорһоонь урда дүүргэгты гэжэ уряална. Клуб доторнь ороходо уужам фойеынь ханаар ниитын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбтэ зорюулһан зурагууд ба диаграмманууд. Нэгэ ханадань «Уужам даа Эхэ һайхан оромни» гэжэ гоёор шэмэгдэһэн томо фотомонтаж.

Үдэшэндөө культурын байшанда залуушуул суглардаг. Наһатайшье колхознигууд эндэ ерэдэг. Тэдэнэр элдэб хөөрэлдөө, лекци ба элидхэлнүүдые дууладаг, кино харадаг, библиотекын уншалгын зал соо газетэ ба журналнуудые уншадаг. Хүбүүд басагад уран һайханай самодеятельностиин кружогуудта хабаадалсадаг.

— *Хори шахуу жэлэй туршада* Ехэ-Куналей тосхондо хүдөө ажахын дүрбэн артель байһан юм. Мүнөө тэдэнэр нэгэдэжэ, Ленинэй нэрэмжэтэ томо колхоз болоо. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой фермэнүүдтэ 550 морид, 1350 толгой эбэртэ мал, 3500 үлүүтэй хони ямаад, 390 гахай, 7000 тахяа бии. Энээнһээ гадна 520 зүгын бүлэһөө бүридэһэн пасека, 70 толгой ангуудтай фермэ бии, — гэжэ нүхэр Гусляков хөөрэнэ. Гадна, 6 автомашина, 13 сенокосилка, 18 жатка, 28 морин тармуур, 4 механизированнэ зерносушилка, 2 пилорама, 2 электростанци, 2 силосорезкэ бии.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз болон ниилээдүйдөө жэжэхэн колхозууд хүсэ багатай байгаа. Колхозой правлени нэгэ электростанцияа малажалые электрификацилгада хэрэглэхэ гэжэ хараалаа. Һаяар электричествын хүсөөр үнеэ һаадаг, хониной нооһо хайшалдаг, малай хоол ба уһа бэлдэдэг болохо юм.

Колхоздо зоотехник, ветеринарна фельдшер ба агрономууд хүдэлмэрилнэ. 20 гаран колхознигууд трактористнар ба комбайнернууд болонхой, 7 хүн шофернууд юм. Гадна, электригүүд, машинистнууд, радистнууд, дархашуул ба ондоо мэргэжэлтэд бии.

— Һаяар манай һууринние городһоо илгаруулхагүйш, — гэжэ тэрэ саашань хөөрэнэ, — манда электричество, радио бии, манай хүүгэд долоон жэлэй һургуулида һурана, колхознигууд өөһэдынгөө культурын байшанда сэнгэнэ.

Томодхогдоһон колхозой урда ехэхэн зорилгонууд табигдана. Эхилэгдээгүй хүдэлмэринүүд олон. Тэдэниие бэелүүлхын тула, маанадта, бүхы советскэ хүнүүдтэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хэрэгтэй. Эгээл тиимэһээ бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн англо-американска шэнэ дай үүдхэгшэдтэ дураа гутана. Манай колхознигууд үнэн зүрхэнһөө Стокгольмско Уряа доро гараа табяа. Тэрэнээ бодото ажалаараа бэхижүүлэн шэнэ шэнэ баатаршалга, габьяа харуулна, харуулхашье ёһотойбди.

Ехэ-Куналейн культурын байшан колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Культурын байшангай совет һара бүри түсэб табижа, тэрээнэйнгээ ёһоор хүдэлмэрилнэ. Хүдэлмэридөө хүдөөгэй интеллигенциие хабаадуулна. Энэ оной найма һарын турша соо культурын байшанда 50 гаран элидхэл, лекци ба уласхоорондын байдал тухай, колхозуудай томодхогдоһоной удхашанар тухай, залуушуулай коммунистическэ хүмүүжүүлгэ тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Хэдэн олон элидхэл, лекцинүүд научна темэнүүдээр хэгдээ.

Культурын байшангай соведэй гэшүүд туд тудайнгаа участок дээрэ гэгээрэлэй хүдэлмэри эрхилнэ. Жэшээлхэдэ, зерносушилкын механик нүхэр Рыжаков ба ойн харуулшан нүхэр Васильев хоёр куналейскэ хор толгойлно. Долоон жэлэй һургуулиин багша Валентина Васильевна Смирнова культурын байшангай библиотекые даана. Тэрэнэй туһаламжаар, В. Ажаевай «Москваһаа холо», С. Бабаевскиин «Алтан одоной кавалер» гэжэ номуудаар уншагшадай конференци хоёр дахин үнгэргэгдөө. Гадна советскэ уранзохёолшодой номууд тухай лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд уншагшадтай үнгэргэгдэдэг юм.

Культурын байшангай хүдэлмэридэ научна пропаганда ехэхэн һуури эзэлдэг. Киносеансын ба зүжэг нааданай урда тээ таряа хурялгада ябажа байһан колхознигуудай ажалай амжалта тухай тобшохон мэдээсэл хэгдэдэг. Агроном Екатерина Федоровна Рыжакова саг болзор соонь таряа хурялга үнгэргэхэ тухай ба бусад темээр хөөрэлдөө хэдэг.

Культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллективтэ 100 гаран колхознигууд тоологдоно. Мэнэ һая бии болгогдоһон арадай дуунуудай куналейскэ хор ба арадай инструментнүүдэй оркестр ехэ амжалтатайгаар ажаллана. Мүнөө жэлдэ драматическа кружок нүхэр Лобазыревай хүтэлбэри доро 15 зүжэг табяа. Культурын байшангай хүсөөр уранһайханай агитбригада эмхидхэгдээ. Тэрэнь үбһэ ба таряа хурялгын үедэ таряанажалай бригада ба малажалай фермэнүүд дээгүүр 15 концерт табяа. Гадна, агитбригадын гэшүүд полевой стануудые ба улаан булангуудые шэмэглэнэ, элдэб хөөрэлдөө ба газетэ уншалга эмхидхэнэ, «дайшалхы хуудаһа» гаргана.

Жэшээлхэдэ, нэгэтэ агитбригада колхозой полевой станда ерэбэ. Бригадын гэшүүд Е. Рыжакова, Е. Сластина, К. Зайцева, Н. Алексеева гэгшэд колхознигуудтай хөөрэлдөө хэбэ. Энэ хөөрэлдөөн дээрэһээ мэдэхэдэ олон колхознигууд стахановскаар хүдэлмэрилдэг байба. Тиигэбэшье бригадын гэшүүд Т. Гребенщикова, Вл. Куделин гэгшэд хахад хүсөөрөө ажаллана гэжэ колхознигууд мэдүүлбэ. Тэдэнэр нормоёо дүүргэдэггүй, эртэ ажалһаа ородог, оройгарадаг байба. Обедэй үедэ агитбригада концерт харуулба. Тэндэ өөһэдынгөө зохёоһон «Бидэ үнэн зүрхэнһөө хүдэлмэрилхэбди» гэһэн частушка соо түрүүшүүл Д. Рыжакова, А. Рымирева гэгшэдые магтаад, Гребенщикова ба Куделин гэгшэдые шэшээһэн байна. Энэнь ехэ туһа хүргэбэ. Тэрээнһээ хойшонхи үдэрнүүдтэ гээгдэгшэд һайнаар ажалладаг болоо.

Ехэ-Куналейн культурын байшангай соведэй гэшүүд ба эдэбхитэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин үнэн туһалагшад мүн.

А. Яськов.

Комсомолецууд ба залуушуулай воскресннгүүд

Культурно-гэгээрэлэй эмхи-зургаануудые үбэлдэ эрхимээр бэлэдхэе!

Октябриин 1-нэй ба 7-ной үдэрнүүдтэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэрие түгэсхэхын түлөө республикын комсомолецууд ба залуушуулай воскреснигүүд үнгэргэгдэхэнь. Воскреснигтэ хабаадагшад хадаа клубуудай, уншалгын байшангуудай ба культурно-гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудай гэр байрануудые дулаалха, түлеэ түлишыень бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдые дүүргэлсэхэ байна. Тэдэнэр мүн намарай модо тарилгада хабаадалсаха юм.

ВЛКСМ-эй айкомууд, райкомууд ба эхин организацинууд энэ воскреснигые хүтэлбэрилхэ зэргэтэй. Мүн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд воскреснигтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ниитэ-политическэ хүдэлмэрие үбэлэй үедэ эрхимээр ябуулха дүүрэн бэлэдхэлтэй болохо ёһотой.

Нүхэд, комсомолецууд ба залуушуул! Октябриин 1-нэй ба 7-ной үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ воскреснигүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагты!

арга боломжонуудые ба резервнүүдые бэдэржэ олохо хэмжээнүүдые хараална.

Шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй хурса зэбсэгынь большевистскэ хэблэл мүн. Манай газетэнүүд үдэр бүхэндэ олон мянган корреспонденцинүүдые, ажалшадай бэшэгүүдые толилно. Тэдээн соогоо советскэ хүнүүд предприятинуудай, колхозуудай совхозуудай МТС-үүдэй, эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дутагдалнуудые зоримгойгоор шүүмжэлнэ. Большевистскэ хэблэлдэ үргэн ниитэ ажалшадай эдэбхитэй хабаадалга хадаа тэдэнэй политическэ эдэбхиин ба оюун мэдэрэлэй эли тодо гэршэ мүн. Энэ болбол манай советскэ демократимые бэелүүлэн харуулна. Тус демократизм хадаа үгэ хэлэхэ сүлөөе бүхы гражданинуудта хангана, шүүмжэлэл хэхэ сүлөө хангана.

Социалистическэ мүрысөөн болбол шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй шухалын шухала формо мүн. «Социалистическэ мүрысөөн, — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ,—олон миллион ажалшадай творческо үүсхэлдэ түшэглэдэг, олониитын хэрэгэй ёһоной революционно өөрыгөө шүүжэлэлэй баримта мүн».

Социалистическэ мүрысөөн болбол гээгдэнги, хуушарһан, албан хойрог юумэндэ эсэргүү тэмсэлэй зэбсэг, шэнэ, түрүү, прогрессивнэ юумэнэй түлөө тэмсэлэй хүсэтэ зэбсэг байһан ба байһаараа үлэнэ. Социалистическэ мүрысөөнэй зорилгонь хадаа олониитын үүсхэл гаргаха, дэбжүүлхэ, дэлгэрүүлхэ, арад зоной дунда байһан барагдашагүй ехэ шабарие ба оюун бэлигые бии болгохо ба элирүүлхэ, манай байгуулалта дотор бии байһан асари ехэ резервнүүдые элирүүлхэ ба ашаглаха ябадал болоно.

Парти хадаа өөрыгөө шүүмжэлэлые ямаршье һаань дэлгэрүүлдэг бэшэ юм, харин имагта принципиальна, хэрэгэй ёһоной, кадрнуудай дутагдалнуудые усадхахада, политическэ ба шадабариин ургалтадань туһалдаг шүүмжэлэл дэлгэрүүлдэг гээшэ. Парти хадаа дэмы хооһон ба нүхэрэй ёһоной бэшэ шүүмжэлэлдэ эсэргүүгээр тэмсэдэг.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болбол өөһэдынгөө уялгануудта элдэб хүдэлмэрилэгшэдэй һайн сэдьхэлһээ бэшээр, хайша хэрэгээр хандалгада эсэргүүгээр зорюулагдадаг. Хайша хэрэгээр хандалга хадаа гүрэнэй интересүүдтэ ехэ хохидол ушаруулдаг, манай урагшаа дабшалтые удаауруулдаг гээшэ. Хатуу шанга ба хурса большевистскэ шүүмжэлэл хадаа энэ гутамшаг үзэгдэлые үшөө бии байһан газарһаань зайлуулха хэрэгтэ туһалха ёһотой.

Большевистскэ өөрыгөө шүүмжэлэл болбол предприятинуудта, колхозуудта, советскэ эмхи зургаануудта, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө, ажалай жаяг заршамые бэхижүүлхын түлөө, арадай ажахын бүхы түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй хүсэтэ зэбсэг мүн.

Манай социалистическэ идеологиин бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл угаа ехэ удхашанартай. Парти болбол социалистическэ идеологиие хүгжөөхэдөө ба бэхижүүлхэдээ, хүнэй ухаанда байһан капитализмын үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр, үмхирһэн капиталистическэ культурын үмэнэ доро дохихо ябадалда, космополитизмын ба буржуазна национализмын үзэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхыень советскэ арадые уряална, наукада, искусствода, литературада гарадаг элдэб бүхы идеологическа хазагайруулгануудта эсэргүү тэмсэхые уряална. Теоретическэ фронт дээрэ хэгдэдэг шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл хадаа наукын тус тус һалбаринуудта байгаа аракчеевскэ журамые усадхалгада, научна зохёолго дотор материализмын түлөө тэмсэлдэ зорюулагданхай.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болбол манай эрдэмтэдэй, культурын ажал-ябуулагшадай зохёолгые үрэжүүлдэг, шэнэ, түрүү, прогрессивнэ юумэнэй илалтада туһалдаг гээшэ. Идеологическа фронт дээрэ большевистскэ шүүмжэлэлэй хурса үзүүрынь англо-американска империалистнуудай үмхирһэн идеологидо эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл манай теоретическэ фронтые эдэбхитэй болгодог, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ манай арадай ба партиин үмэнэ байһан түүхэтэ зорилгонуудай хэмжээн хүрэтэр тус фронтын гээгдэнги участогуудые урагшань татадаг байна.

Наукые, творческо шүүмжэлэлые ба өөрыгөө шүүмжэлэлые хүгжөөхын тулада языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай гениальна зохёолнууд түүхэтэ удхашанартай байна. Эдэ зохёолнууд дотороо нүхэр Сталин хадаа хэлэн тухай Маррай һургаалай буруу байһаниинь эсэстэнь хүрэтэр элирүүлээд, хэлэние надстройка гэдэг тухай, хэлэнэй «ангиин удха» тухай марровска теоринуудай наукада харша байһаниинь элирүүлээ, языкознаниин асуудалнуудта гараһан бааза ябадалые ба идеализмые элишэлээ. Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай зохёолнууд хадаа наукын хэрэгтэ, марксистско-ленинскэ теорие творческоор хүгжөөлгэдэ агуу ехэ оруулалта мүн. Эдэ зохёолнууд дотор советскэ эрдэмтэд принципиальна, творческо шүүмжэлэлэй зориг бадаруулха жэшээ харана.

«Һанамжануудай тэмсэлгүйгөөр, шүүмжэлэлэй сүлөөгүйгөөр ямаршье наука хүгжэжэ ба амжалта түйлажа шадахагүй» гэһэн нүхэр Сталинай заабари болбол советскэ наукын ба культурын саашанхи дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ хүтэлбэрилхы үндэһэ һуури болонхой.

Ажахын ба культурна байгуулалтын талаар манай түйлалтанууд агуу ехэ гээшэ. Зүгөөр таһалгаряагүйгөөр ехэ боложо байгаа амжалтануудай оршон байдал хадаа һанаагаа амарха, дутагдалнуудта шүүмжэлэлгүйгөөр хандаха һанал түрүүлжэ болодог. Зарим партийна, профсоюзна, ажахын хүдэлмэрилэгшэд һанаагаа амаржа, бэерхэжэ эхилдэг, шүүмжэлэлые тоодоггүй болодог.

Шүүмжэлэлые ба илангаяа өөрыгөө шүүмжэлэлые хүсэд дурладаггүй, «амархан ажаһууха» арга тэдэнэртэ олгодоггүй дээрэһээнь тэрээнһээ зайсадаг гэшүүд партида үшөө бии гэжэ нүхэр Сталин заагаа һэн. Иимэ хүнүүдые нүхэр Сталин «лакированно» коммунистнууд гэжэ нэрэлээ, тэдэнэр манай партиин үзэл һургаалтай юрэдөөшье таарадаггүй байха юм. Өөһэдынгөө алдуунуудые үнэн сэхээр мэдэрхэ шухала тухай партиин заабарие ёһо тэдыгээр хүлеэн абадаг үшөө тиимэ хүдэлмэрилэгшэд бии юм. Тиимэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө алдуунуудые хододоо элитээр мэдэрхэдээ бэлэн аад, тэдэниие дахин хэдэг зантай юм.

Большевистскэ партийность хадаа хүдэлмэридөө гараһан алдуунуудые, дутагдалнуудые, һамууралнуудые усадхахын тула дары хэмжээ абахые эридэг. Гэхэ зуура, шүүмжэлэлые хооһоор зүбшөөдэг аад, бодото дээрээ тэрэнэй хүгжэлтые али болохоор хойшо татадаг хүтэлбэрилэгшэд үшөө бии гээшэ. Тэдэнэр заримдаа ажалшадай шухала сигналнуудые харюугүйгөөр орхидог, тэдэнэй ёһоор шухала хэмжээнүүдые абадаггүй, зэмэтэ нюурнуудые харюусалгада хабаадуулдаггүй ба шүүмжэлэлые хабшадаг байна.

Өөрыгөө шүүмжэлэлэй лозунгые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ хадаа дутагдалнуудые элирүүлхэ ба усадхаха ябадалда һаад хэдэг, өөрыгөө шүүмжэлэлые мүрдэдэг бүхы хүнүүдтэй эгээл шанга ба хайра гамгүй тэмсэл хэхые эридэг гэжэ нүхэр Сталин һургана. Өөрыгөө шүүмжэлэлые мүрдэхэ ябадал гээшэ партийна организациин али бүхы эдэбхи үүсхэлые хосороохо, партийна ниитын дунда хүтэлбэриин нэрэ хүндые бууруулха, партиие задагайруулха ба партийна организациин ажабайдалда хойрогуудай, партиин хорото дайсадай антипартийна абари зангуудые бии болгохо гэһэн удхатай гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Хүдэлмэриин дутагдалнуудые элирүүлдэг ба зоримгойгоор шүүмжэлдэг хүнүүдые өөрынгөө албан тушаалые хэрэглэн мүрдэдэг хойрог хүнүүд байдаг. Тэдэ хойрогуудые манай парти ба советскэ гүрэн хатуугаар хэһээдэг гээшэ. Шүүмжэлэлые хабшагшад болбол албан хойрогууд, партиин ба арадай дайсад гээшэ.

Коммунист бүхэнэй, советскэ хүн бүхэнэй сэхэ уялга хадаа иимэ хойрог хүнүүдые элишэлэн уудалха ябадал болоно. Партийна ба партийнабэшэ большевик хадаа хаанашье ба бүхы юумэндэ принципиальна байха ёһотой. Хэрбээ тэрэ өөрынгөө зүб байһанда найдажа байгаа һаа, хэрбээ тэрэнэй хэлэһэн ба хэһэн юумэнүүдынь партиин заабаритай зохилдодог һаа, тэрэниие зүб замһаань хэншье ба юушье гаргажа шадахагүй. Ёһотой большевик хадаа партийна политикые зүбөөр ойлгожо баримталһан принципиальна шугамаа, хойрогуудай заналтаһаа айнгүйгөөр, хододоо бэелүүлдэг юм.

«Парти, большевигүүд, манай оронэй бүхы үнэн сэхэ хүдэлмэришэн ба таряашан зонууд манай хүдэлмэриин дутагдалнуудые, манай байгуулалтын дутагдалнуудые элирүүлжэ байг лэ, манай хүдэлмэридэ ба манай байгуулалтада тогтонги, намаг шэнги, үжэнги байдалай үгы байхын тулада, манай хүдэлмэриин, манай бүхы байгуулалтын үдэрһөө үдэртэ һайжархын ба амжалтаһаа амжалта тээшэ дабшахын тулада манай дутагдалнуудые усадхаха замуудые хараалжа байг лэ»,—гэжэ нүхэр Сталин уряална (Зохёолнууд, т. 11, нюур 30).

Ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхиие дээшэлүүлгэ, манай гүрэнэй экономическа ба сэрэгэй хүсэ шадалые бүхэжүүлгэ, советскэ арадай материальна ба культурна хэмжээнэй ургалта тухай анхарал оролдолго—энэ хадаа өөрынгөө социалистическэ Эхэ орондо гүн ехээр дуратай советскэ патриодуудай гол һанал бодол ба хүсэл эрмэлзэлгэ мүн. Энэ һайн һайхан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ большевизмын хурса зэбсэг — шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл алба хэхэ ёһотой.

М. ЖУРАВКОВ.

Германска демократическа республикын министрнүүдэй соведэй коммюнике

БЕРЛИН, сентябриин 22. (ТАСС). Германска демократическа республикын министрнүүдэй соведэй заседани болобо. Энэ асуудал тушаа толилгоhон тусхай мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Германска демократическа республикын сагай зуурын правительство Германида ябуулха политика тушаа США-гэй, Великобританиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Нью-Йоркдо абтаhан шиидхэбэринүүдые хараха үзөөд, иигэжэ мэдүүлхые шухалада тоолоно.

Немецкэ арад ба эб найрамдалда дуратай бүхы бусад арадууд иимэ тобшолнуудые хэнэ гэбэл:

а) Потсдамска хэлсээе зуришэн, баруунай булимтарагшад германска нэгэдэлые hэргээн болхооhо ябадалые терророй туhаламжаар hаад ушаруулна.

б) Потсдамска хэлсээе зуришэжэ, тэдэнэр Баруун Германиие өөhэдынгөө стратегическэ плацдарм болгоно, тиин энээгээрэ немецкэ арадай ажамидарха ябадалда сэхэ аюул бии болгоно, тэдэнэр немецкэ арадые шэнэ дайнда татан оруулхые оролдоно.

в) тэдэнэр Германидахи өөhэдынгөө сэрэгүүдэй тоое олошоруулжа, уласхоорондын эрхые ба Потсдамска хэлсээе эбдэн, сэрэгэй интервенциин хүшэр хүндэ хойшолонгуудтай акт хэнэ.

г) эдэ хэмжээ-ябуулгануудаараа, тэдэнэр немецкэ территориhoо бүгэдэниитын эб найрамдалые ба эб найрамдал хүсэгшэ бүхы арадуудые занана.

Эдэ баримтануудта анхарал хандуулан, Германска демократическа республикын правительство бүхы немецкэ арадай нэрэhээ иигэжэ мэдүүлнэ:

Немецкэ арад Потсдамска хэлсээ бэелүүлхые эридээр дурадхана.

Немецкэ арад эб найрамдалай договор баталха, хизаарлалтагүй суверенитет олгохо ба тэрэнэй гүрэнэй территориhoо эзэмдэлгын сэрэгүүдые гаргаха гэжэ эринэ.

Немецкэ арад хадаа энэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ туhалжа ба национальна интересүүдтэ зуришэжэ байгаа баруун державануудай хэмжээ-ябуулгануудые ба баруунай шиидхэбэринүүдые хэзээшье мэдэрхэгүй.

Дайнай энэ провокационно политикын хойшолонгуудай түлөө харюусалга баруунай булимтаргашад ба Аденауэр болон Шумахер гэхэ мэтын тэдэнэй немецкэ туhамаршадта тохогдохо байна, тэдэнэр немецкэ хүнүүдые гадаадын арминууда намнан оруулхые ба немецкэ арадые шэнэ дайнда татан оруулхые оролдоно.

Германска демократическа республикын министрнүүдэй совет болбол Германска демократическа республикатай дипломатическа харилсаануудые барижа байгаа гүрэнүүдэй правительствонуудта өөрынгөө хараа бодолые мэдүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Германска демократическа республикын правительство ремилитаризацилгада ба агрессидэ национальна эсэргүүсэлгые шангадхаха, Германиин сүлөө ба демократие национальна фронтын хэмжээндэ хамгаалха ба тиин, немецкэ арадай нэгэдэл болон эб найрамдал хангаха гэжэ немецкэ арадые, илангаяа Баруун Германиин хүн зониие уряална.

Баруун германска хүн зондо Германиин коммунистическэ партиин центральна правлениин хандалга

БЕРЛИН, сентябриин 24. (ТАСС). Германиин коммунистическэ партиин центральна правлени баруун германска хүн зондо уряалтайгаар хандаба. Тэрээн соогоо, дай үүдхэгшэдэй зүгhөө эб найрамдалда ушаруулhан аюул заналта тухай заана, эб найрамдал хамгаалхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхэ гэжэ хүн зониие уряална.

«Нэгэтэ, немецкэ арадта тохёолдоhон түүхын эрид эрьелтын үедэ, Эрнст Тельманээр дамжуулан Германиин коммунистическэ парти болбол Гитлер хадаа дайн мүн гэжэ немецкэ арадые hэргылhэн юм. Гэбэшье, манай арад эб найрамдалай түлөө немецкэ агууехэ тэмсэлшын ба патриодой эдэ үгэнүүдые дуулаагүй, тиимэhээ манай арад угаа ехээр хохирhон байгаа.

Дайнай аюул хадаа манай арадай ажаhууха ябадалда ехэ заналта болоно гэжэ бидэнэр өөhэдынгөө hэргылэгшэ голосые дахин үргэнэбди. Нью-Йоркско зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй ёhоор, Баруун Германиин экономическа ба хүнүүдэй резервнүүд Советскэ Союзда эсэргүү, арадай демократиин оронуудта эсэргүү, манай Эхэ ороной зүүн зүгэй аха дүүнэртэ эсэргүү шэглүүлэгдэhэн сэрэгэй бэлэдхэлгэнүүдтэ бүрин зорюулагдаха ёhотой байна. Бүхы немецкэ арад эб найрамдал хүсэнэ, тэрэ хадаа амгалан ажаhуухые ба амгаланаар ажаллахые хүсэнэ. Хүдэлмэришэд, таряашад, ремесленнигүүд, ухаан бодолой ажалай хүдэлмэрилэгшэд, промышленнигууд, коммерсантнууд, манай эхэнэрнүүд ба манай залуушуул — немецкэ ба гадаадын сэрэгэй үсөөн бүлэг аралжаа наймаашадай ашаг олзын түлөө танай хэнтнайшье удхагүйгөөр үхэхые хүсэнэгүй. Эб найрамдал хадаа шэрүүн тэмсэл соо дай үүдхэгшэдhээ дайшалагдан абтаха ёhотой. Өөрынгөө нэрэ хүндын ба өөhэдынгөө үхибүүдэй үмэнэ харюусалгын мэдэрэлтэй нэгэшье үнэн сэхэ немец хадаа хажуу талада үлэхэ ёhогүй. Энэ тэмсэлдэ баруун Германиин хүн зон болбол 800 миллион гаран хүн зонтой эб найрамдалай уласхоорондын хүдэлөөн ба Советскэ Союз — түгэс хүсэтэ иимэ союзнигуудтай байна. Советскэ Союз болбол өөрынгөө бии болоhон түрүүшын үеhөө эхилээд эб найрамдалай ба нацануудай тэгшэ эрхын түлөө тэмсэлэй манлайда шэн зоригтойгоор ба хэлбэришэгүйгөөр ябажа байна.

Манай арадай эб найрамдал ба бэеэ даанхай байдал хадаа демократическа үндэhэ hуури дээрэ Германиин нэгэдэлые hэргээн бодхоохо, эбэй үнэн зүб договор баталха ба эзэмдэлгын бүхы сэрэгүүдые гаргаха ябадалаар хангагдажа шадаха байна.

Германска арадта эсэргүү агрессиин акт

БЕРЛИН, сентябриин 22. (ТАСС). Агрессивнэ сэрэгэй түсэбүүдэй системэдэ Баруун Германиие эсэслэн оруулhан тухай США-эй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй нью-йоркско шиидхэбэринүүдэй империалистическэ удхые элирүүлhэн статьянуудые берлинскэ демократическа хэблэл толилно.

Мүнөө нью-йоркско агрессивнэ түсэбүүдые хаража байхадаа, бидэнэр немецүүд, өөhэдынгөө хүсые тараан бутаруулхагүй ба партинууд хоорондын хэрэлдээнүүдээр бэе бэеэ hуларуулхагүй байха ёhотойбди. Манай эсэгэ орониие дайнай поли болгохо ябадалда hаад хэхын тула бидэнэр нэгэдэн жагсаха ёhотойбди. Американска «зам» хадаа Германиин хосорол гэhэн удхатай».

Германиин либерально-демократическа партиин орган «Дер Морген» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Нью-Йоркдо абтаhан шиидхэбэринүүд немецүүдтэ эсэргүү ба нэгэдэмэл Германида эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй. Манай баруун германска ахадүүнэрые бидэнэр иигэжэ уряалнабди: «Таанарые баруунай империалистическэ зорилгонуудай зэбсэг болгохо ябадалда эсэргүүсэн национальна тэмсэл ябуулхадамнай бидэнтэй нэгэдэгты».

Португальска компартиин манифест

ПРАГА, сентябриин 20. (ТАСС). Подпольедо байгаа Португальска коммунистическэ парти манифест толилжо, тэрээн соогоо Кореядэхи американска агрессидэ эсэргүү протест мэдүүлбэ.

Манифест соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Португальска коммунистическэ парти болбол Кореядэхи США-гэй империалистнуудай бандитска агрессидэ эсэргүү эрид протест мэдүүлнэ, дай үүдхэгшэ англо-американска этэгээдүүдтэ эсэргүүсэн эб найрамдалые хамгаалха тэмсэл шангадхахыень бүхы португальска арадые уряална».

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн табадахи сесси

Сентябриин 23-най пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 23. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ пленарна заседани мүнөөдэр болобо.

Заседаниин эхиндэ мандатна комиссиин түрүүлэгшэ Нисо гэгшэ мандатна комиссиин элидхэл хэбэ. Гомидановска бүлэгэй түлөөлэгшэдэй мандадууд тухай хэлэхэ зуураа, Нисо болбол советскэ делегаци гоминдановска түлөөлэгшэдэй мандадуудые хүсэнгүй гэжэ тоолохые дурадхаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Комисси хадаа советскэ дурадхалые 6 голосоор буруушаажа, ямар нэгэн хубилалтын болоогүй сагта гоминданай түлөөлэгшэдые бусад делегадуудта адли эрхэтэй байхаар оруулхые шиидээ гэжэ Нисо мэдүүлбэ.

Комиссидахи советскэ делегадууд энэ шиидхэбэриие буруу ба хуули буса гэжэ шэнжэлээ гээд Генеральна Ассамблейдэ Нисо мэдээсэбэ.

Нисо гэгшын элидхэл хэжэ дүүргэхэдэ, советскэ делегат Я. А. Малик гоминдановска бүлэгэй түлөөлэгшэдые оруулха тухай мандатна комиссиин шиидхэбэридэ эсэргүү протест мэдүүлбэ.

Хитадые түлөөлөөгүй болобошье, Хитадай делегациин эрхэнүүдые хүсөөр эдлэhэн гоминдановска группын мандадуудые мандатна комисси мэдэрээ гэжэ Малик зааба. Хитадые түлөөлөөгүй Чан Кай-шиин ёho журамаар үгтэhэн бүхы мандадуудые болюулhан ушар байдалые ба Хитадтахи байдалые комисси хараадаа абаагүй гэжэ тэрэ зааба. Советскэ Союз мандатна комиссиин шиидхэбэриие буруу ба хуули буса гэжэ харана, гоминдановецуудай мандадууд хүсэнгүй гэжэ мэдүүлнэ гээд Малик хэлэбэ. Советскэ Союзай делегат мандатна комиссиин элидхэл баталалгые буруушаажа голосовалха байна гэжэ Малик түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Чилийскэ түлөөлэгшэ Санта Крус мандатна комиссиин шиидхэбэриие үмөөржэ үгэ хэлэбэ.

Польско түлөөлэгшэ Дрогоевский мандатна комисси шухала үүргэнүүдтэй байбашье, тэдэнээ бэелүүлээгүй гэжэ мэдүүлээд, чилийскэ түлөөлэгшэдэ арсаба. Хэнiишье түлөөлөөгүй хүнүүдэй өөhэдтөө бэшэhэн юумыень «мандадууд» гэжэ хүлеэн абахадаа, мандатна комисси өөрынгөө уялгануудые дүүргээгүй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Польско делегат мандатна комиссиин элидхэл буруушаахыень Генеральна Ассамблейе уряалаа.

Белорусска ССР-эй түлөөлэгшэ Скоробогатый мандатна комиссиин элидхэл буруушаахыень Генеральна Ассаблейе тэрэшэлэн уряалба. Мандатна комисси Хитад арадай суверённэ эрхэнүүдые эбдэhэн ба энэ арадые доромжолhон байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Гоминдановска бүлэгэй түлөөлэгшэ Цзян Тин-фу гэгшэ өөрынгөө үмөөрэн олон табан үгэ хэлэбэ.

Тэрэнэй hүүлээр, «голосованиин машина» хүдэлжэ эхилээ. Генеральна Ассамлейн түрүүлэгшэ Энтезам гоминдановска түлөөлэгшэдэй мандадуудые хүсэнгүй дээрэ тоолохо гэhэн советскэ дурадхалые голосованида табиба. Советскэ дурадхалай түлөө 6 голос үгтөө, буруушаажа 11 голос үгтөө, 3 делегат hаналаа бариба.

Шэнэ голосованяар Генеральна Ассамблейн мандатна комиссиин элидхэлые юрэнхы дээрэнь hайшааба. Элидхэлые hайшаахын түлөө 41 голос үгтөө, 5 делегат буруушаажа голосовалаа. Нэгэ делегаци hаналаа бариба.

Тэрэнэй hүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилбэ. Голландска түлөөлэгшэ Стиккер США-гэй делегат Ачесоной программна үгэтэй бүрин зохилдуулан, американска дурадхалнуудые дэмжэжэ үгэ хэлэбэ.

Стиккер хадаа Кореядэхи американска агрессиие ба корейскэ асуудал тушаа Аюулгүйн Соведэй хуули буса дурадхалнуудые зүбтүүлбэ. Корейскэ асуудалые Аюулгүйн Соведэи зүбшэн хэлсэлгэдэ Хитадай арадай республикын түлөөлэгшын хабаадахые эрижэ энэ зүбшэн хэлсэлгыень Советскэ Союз «бусайдуулhан» хэбэртэйгээр тэрэ хэлэбэ.

Хойто атлантическа агрессивнэ союзай ябуулжа байгаа сэрэгэй яаралтай бэлэдхэлые «коллективнэ аюулгүйн» хэмжээ гээшэ гэжэ харуулхые Стиккер оролдобо.

Экономическа асуудалнууд тушаа хэлэхэ зуураа, Стиккер болбол Баруун Европые американска империализмын богоолшолхо зэбсэг болоhон — «Маршаллай түсэб» ба «Шуманай түсэб» гэдэгые магтаhан байна.

Стиккер гэгшын hүүлээр, чилийскэ делегат Санта Крус үгэ хэлэжэ, Вышинскиин ба Ачесоной эхилэлгын үгэнүүд болбол Генеральна Ассамблейдэ үгэ хэлэлгын гол дунда «заатагүй байха» мэдүүлгэнүүд мүн гэжэ мэдүүлбэ. Санта Крус американска хараа бодолые бүрин hайшааhан ба Советскэ Союзые хорото муухайгаар хардаhан байна.

Тэрэнэй hүүлээр бельгийскэ делегат Ван Зееланд үгэ хэлэбэ. Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Вышинский эб найрамдал хамгаалха ябадалда шэглүүлэгдэhэн, агууехэ державануудай нэгэдэмэл хүсэлэлгэнүүдэй ба буу зэбсэг багадхалгын политикые Генеральна Ассамблейдэ дурадхажа хандаба гэжэ тэрэ мэдэрбэ. Гэбэшье, Ван Зееланд болбол американска дурадхалнуудые Бельгиин дэмжэhэниие зүбтүүлхэ hэдэлгэдэ үгынгөө ехэнхи хубиие зорюулба.

Американска дурадхалнуудые дэмжэхэ зуураа, Ван Зееланд эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ агууехэ державануудай тусхай үүргэ тухай Вышинскиин мэдүүлгые арсажа болохогүй гэжэ мэдүүлбэ.

Тэрэнэй hүүлээр пленарна заседани дүүрэбэ. Генеральна Ассамблейн удаадахи пленарна заседани сентябриин 25-да болохо.

Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПЕКИН (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулба:

Сентябриин 18-да, ООН-дэхи американска делегат Остин хадаа августын 16-hаа 31 хүрэтэрхи үе соо Кореядэхи американска агрессивнэ дайн тухай Макартурай элидхэлые Аюулгүйн Соведтэ хүргэбэ, тэрээн соогоо Макартур болбол «байлдаануудта хатуужаhан олон тоото кореецүүдые» Корея руу эльгээбэ гэжэ Хитадай арадай республикые худалаар гэмнээ. Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ энэ асуудал тушаа мүнөөдэр иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

«Хитадта ажаhуудаг кореецүүд хадаа hүүлэй жэлнүүдэй турша дотор хитад арадай сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадаhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тэдэнэр хитад арадай сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадахаhаа гадна, Хитадай революциин түрүүшын гурбан шатануудта — 1925 онhoo 1927 он хүрэтэр үргэлжэлhэн хойто походто, 1927 онhoo 1937 он хүрэтэрхи аграрна революционно дайнда ба 1937 онhoo 1945 он хүрэтэр болоhон антияпонско дайнда хабаадаhан байгаа. Энэ болбол тэрэшэлэн факт гээшэ.

Империализмын ба феодализмын хархис хүсэнүүдые унагаахын түлөө тэмсэлдэ корейскэ арад ами наhаяа үгэhэн, шуhаяа адхаhан ба хитад арадтай эгнээ залган тэмсэhэн байна. Корейскэ арадай hайн hайхан хэрэгынь хитад арадай зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө үлэхэ байна.

Мүнөө хитадта илалта туйлагдаа, тиин эндэ hуужа байhан кореецүүд эхэ ороноо хамгаалхын ба өөрынгөө орониие байгуулха ябадалда хабаадалсахын тула эхэ орондоо бусажа ошоо. Энэ болбол тэдэнэй арсашагүй эрхэ ба нангин үүргэнь байна. Энээниие буруушаажа нэгэшье орон нэгэшье үгэ хэлэжэ шадахагүй.

Өөрынгөө эсэгэ орониие хамгаалан, американска империалистнуудай агрессидэ эсэргүүсэн корейскэ арадай баатарлигаар тэмсэхэ хэрэгтэ тэдэ кореецүүдэй хабаадахадань хитад арад туhаламжа үзүүлэнгүй ба тэдээндэ талархан дуралангүй байжа шадахагүй байна.

Мүнөөдэр американска империалистнууд Корея руу добтолон орохын тула өөhэдынгөө хуурай газарай, далайн ба агаарай хүсэнүүдые эльгээхэhээ гадна, Япониhoo сэрэгэй хүнүүдые США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэргэдэ элеэр абажа байна. Тэдэ сэрэгэйхид хадаа корейскэ арадые 50 гаран жэлдэ дарлажа, богоолшолжо байhан ба мүнөө корейскэ арадые шэнээр богоолшолхо зорилгоор ашаглагдажа байна.

Американска империалистнуудай агрессивнэ дошхон муухай ябуулгануудые корейскэ арадай нэгэн hаналта зэбүүрхэлые үүсхэбэ. Тиин Кореяын газаа тээ hууhан кореецүүд энээнhээ ондоо hаналтай байхагүйнь лабтай.

Корейскэ арадые шэнээр богоолшолходо японско сэрэгэйхидые ашаглаhанаа далдалхын тула ба хитадта эсэргүү зэбсэгтэ агресси хэхэ, дай үргэдхэхэ шалтагаан бии болгохын тула, американска империалистнууд Хитадта ажаhуудаг кореецүүдэй эхэ орондоо бусажа ошохыень зүбшөөнэ гэжэ Хитадай арадай республикые зорюута гэмнэнэ. Гэбэшье, американска империалистнууд өөhэдынгөө агресси тухай мартаба. Тэдэнэр болбол өөрынгөө эхэ орониие хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ хабаадахадань кореецүүдтэ hаад хэхэ ямаршье эрхэгүй байна.

Хитадта американска империалистнуудай тохохоор hэдэжэ байгаа энэ гэмнэлгэнь зэрлиг муухай ба шал тэнэг байхаhаа гадна, тэрэшэлэн аймхай ба убайгүй ябадал мүн болоно.

Хитад арад энэ гэмнэлгые сэбүүрхэн буруушаана. Хитад арад энээнhээ айнагүй. Үнгэрhэн хэдэн арбаад жэлнүүдэй туршада хитад арадай талада корейскэ арадай байhан шэнгеэр, корейскэ арадай талада бидэнэр хэзээдэ зогсохобди гэжэ бидэнэр тодоор мэдүүлнэбди, Кореядэхи американска империалистическэ гэмтэ агрессиие ба дай үргэдхэхэ ябадалда шэглүүлэгдэhэн американска хорото аашануудые эридээр буруушаанабди».

Японско хүдэлмэришэд сэрэгэй захилга бэелүүлхэеэ арсана

ШАНХАЙ, сентябриин 22. (ТАСС). Токиоhoo мэдээсэhэнэй ёhoор, Йокогамада байдаг Ниосан гэжэ автомобильна завод хадаа Кореядэ событинуудай эхилhэнэй hүүлээр сэрэгэй ехэ захилгануудые абаhан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, заводой администраци хүдэлмэришэдые мүлжэлгээ ехээр шангадхаhан, хүдэлмэриин үдэрые ехэдхэhэн ба ажалай условинуудые муудхаhан байна.

Заводой хүдэлмэришэд Кореядэхи американска сэрэгэй интервенцидэ зорюулан сэрэгэй захилгануудые бэелүүлхэеэ арсана.

США-гэй конгресс „дотоодын аюулгүй байха“ тухай фашистска хуулиин проект hайшааба

ВАШИНГТОН, сентябриин 21. (ТАСС). «Ухаан бодол тушаа хиналта» шангадхахые эрмэлзэн, США-гэй конгресс «дотоодын аюулгүй байха» тухай хуулиин проект гэдэгые hайшаагаад, Трумэнда гар табюулхаар эльгээбэ.

Түлөөлэгшэдэй палатын 312 гэшүүд ба 51 сенатор энэ хуулиин проектын түлөө голосовалба. Түлөөлэгшэдэй палатын 20 гэшүүд ба 7 сенатор буруушаажа голосовалаа.

Энэ хуулиин проект хадаа бүхы коммунистнуудые дары регистрацилхые эринэ, дай болоhон гү, али онсо яаралтай байдал тохёолдоhон ушарта олон арестнуудые хэхэ ба «хоролон hүйдхэгшэ этэгээдүүд» гэгдэдэг хүнүүдые сүүдлэнгүйгөөр концентрационно лагерьнуудта хааха эрхые правительствода олгоно. Американска засагаархид хадаа демократическа үзэлтэй бүхы хүнүүдые «хоролон hүйдхэгшэ этэгээдүүд» гэжэ нэрлэдэг байна. Энэ хуулиин проектын ёhoор, «оборонно» удхашанартай хүдэлмэридэ прогрессивнэ нюурнуудые абаха ябадал хорино. Гадаадын үг гарбалтай нюурнуудта хамаатай олон тоото хизаарлалтанууд проект соо оруулагдаба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

ПХЕНЬЯН, сентябриин 2[illegible] (ТАСС). Кенним районда (Се[illegible] городой дэргэдэ) Арадай арм[illegible] частьнууд американска сэрэгүү[illegible] тэ эсэргүү хатуу шанга контра[illegible] кануудые ябуулжа үргэлжэлhэ[illegible] гэжэ Корейскэ арадай-демокра[illegible] ческа республикын Арадай а[illegible] миин Главна командовани мү[illegible] үглөөгүүр мэдээсэбэ.

Сентябриин 24-дэ американс[illegible] сэрэгүүд Сеулда сүмэрэн оро[illegible] зорилгоор, авиациин ба танкну[illegible] дай дэмжэлгээр үсэд атакануу[illegible] нэгэнтэ бэшэ хэhэн байна. Го[illegible] дые хамгаалжа байгаа Арад[illegible] армиин частьнууд дайсанай да[illegible] шалтые контрсохилтонуудаар з[illegible] соожо, тэрээндэ ехэ гээлтэ хоро[illegible] тонуудые ушаруулба.

Сентябриин 24-дэ Сеулай ра[illegible] ондо болоhон байлдаануудта да[illegible] санай 600 гаран солдадууд бол[illegible] офицернүүд алагдаhан ба шарх[illegible] таhан, дайсанай дайшалхы тех[illegible] кэ олоор усадхаhан байна.

Нактонган (Ракуто-ко) мүрэ[illegible] районда Арадай армиин част[illegible] нууд дайсанда ехэ гээлтэ хоро[illegible] тонуудые ушаруулан, тэрэнэй да[illegible] шалтые зогсооно.

ПХЕНЬЯН, сентябриин 2[illegible] (ТАСС). Кенним районда (Се[illegible] городой дэргэдэ) американска с[illegible] рэгүүд Арадай армиин оборон[illegible] линидэ сүмэрэн орохо hэдэлгэн[illegible] дээ үргэлжэлүүлhээр гэжэ Кор[illegible] скэ арадай-демократическа ре[illegible] публикын Арадай армиин Глав[illegible] командовани мүнөө үдэшэ мэд[illegible] сэбэ.

Кенним районие хамгаал[illegible] байгаа Арадай армиин частьну[illegible] авиациин ба танкнуудай дэмж[illegible] гээр дайсантай хатуу шанга ба[illegible] даануудые ябуулжа байна. Ар[illegible] дай армиин частьнуудай э[illegible] ябуулгануудай ашаар, дайса[illegible] ехэ гээлтэ хоролтонууд ушар[illegible] лагдаа.

Сеулай районда Арадай арм[illegible] частьнууд дайсанай атакануу[illegible] эрэлхэг зоригтойгоор гэдэрг[illegible] сохижо үргэлжэлhөөр.

Урда эрьеын районда Арад[illegible] армиин частьнууд хамгаалалт[illegible] үсэд байлдаануудые ябуул[illegible] дайсанда ехэ гээлтэ хоролто[illegible] дые ушаруулна.

Харюусалгатай редактора[illegible]
орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

И—02395. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.